

Primele titluri din colecția

CĂRȚILE
DE AUR
ALE COPILĂRIEI

1	<i>Micul prinț</i>
Antoine de Saint-Exupéry	7+
2	<i>Matilda</i>
Roald Dahl	8+
3	<i>Insula Delfinilor Albaștri</i>
Scott O'Dell	10+
4	<i>Emil și detectivii</i>
Erich Kästner	8+
5	<i>Tabăra</i>
Louis Sachar	12+
6	<i>Jim Năsturel și Lukas,
mecanicul de locomotivă</i>
Michael Ende	10+
7	<i>Minunata călătorie
a lui Nils Holgersson prin Suedia</i>
Selma Lagerlöf	7+
8	<i>Vama fantomă</i>
Norton Juster	12+
9	<i>Toporișca</i>
Gary Paulsen	12+
10	<i>Pulbere de stele</i>
Neil Gaiman	12+

ERICH KÄSTNER

EMIL ȘI DETECTIVII

Ilustrații de Walter Trier

Traducere din germană și note
de Ana Canarache

ARTHUR

Cuprins

Povestea nu începe încă...	5
CAPITOLUL I Emil își ajută mama	27
CAPITOLUL II Jandarmul rămâne mut.	35
CAPITOLUL III Spre Berlin	41
CAPITOLUL IV Un vis în care se aleargă mult	49
CAPITOLUL V Emil coboară la mijlocul drumului...	57
CAPITOLUL VI Tramvaiul 177.	63
CAPITOLUL VII Mare agitație pe strada Schumann	71
CAPITOLUL VIII Unde apare puștiul cu claxonul de bicicletă	77
CAPITOLUL IX Detectivii se adună	87
CAPITOLUL X În care se urmărește un taxi	97
CAPITOLUL XI Un spion se strecoară în hotel	107
CAPITOLUL XII Liftierul în verde iese din găoace	113
CAPITOLUL XIII Domnul Grundeis primește o gardă de onoare	121
CAPITOLUL XIV Acele cu gămălie au și o parte bună	129
CAPITOLUL XV Emil la Prefectură	137
CAPITOLUL XVI Judecătorul trimite complimente	151
CAPITOLUL XVII Doamna Tischbein este foarte agitată	159
CAPITOLUL XVIII Ce ne învață această istorie?	169

ERICH KÄSTNER s-a născut pe 23 februarie 1899 la Dresda. A scris poezii, romane, povestiri, dar a devenit celebru în toată lumea mai ales datorită cărților sale pentru copii.

Scriitorul s-a născut într-o familie săracă. Tatăl său era șelar (făcea șei pentru cai), iar mama, casnică. Pentru a suplimenta venitul familiei, mama lucra din când în când ca frizeriță. Erich Kästner a avut o relație foarte apropiată cu mama sa. După plecarea lui din Dresda, îi scria acesteia în fiecare zi. Figura mamei iubitoare și autoritare se regăsește, de altfel, în majoritatea scrierilor sale.

După studii de istorie, literatură, filozofie și teatru pe care le urmează la Leipzig, scriitorul pleacă la Berlin, unde lucrează ca jurnalist.

În octombrie 1929 publică romanul *Emil și detectivii*, care va deveni cea mai cunoscută carte pentru copii a scriitorului, deschizând drumul literaturii polițiste adresate celor mici. A fost tradusă în peste 59 de limbi și s-a vândut în milioane de exemplare în întreaga lume. De asemenea, cartea a inspirat mai multe ecranizări de succes.

Erich Kästner a scris numeroase cărți pentru copii, printre care *35 Mai* (1932), *Emil și cei trei gemeni* (1933, continuarea romanului *Emil și detectivii*) sau *Secretul celor două Lotte* (1949).

În 1960, Erich Kästner a primit Premiul Hans Christian Andersen, cea mai înaltă distincție din domeniul literaturii pentru copii.

Scriitorul s-a stins din viață pe 29 iulie 1974, la München.

WALTER TRIER (25 iunie 1890, Praga, Cehia – 8 iulie 1951, Craigleith, Canada) a fost un ilustrator care a devenit cunoscut mai ales pentru ilustrațiile ce însoțesc textele lui Erich Kästner și pentru copertele realizate pentru revista britanică *Lilliput*.

Povestea nu începe încă...*

Vouă pot să vă spun: chestia cu Emil a fost chiar și pentru mine neașteptată. De fapt, eu am vrut să scriu cu totul altă carte. O carte în care tigrilor să le clănțane colții și curmalilor să le clănțane nucile de cocos de frică. Și pe canibăluța în pătrățele albe și negre care traversa înot Oceanul Pacific ca să ajungă la Drink-water & Co în Frisco să-și ia o periută de dinți trebuia să o cheme Pătrunjel. Țsta era prenumele, bineînțeles.

Aveam de gând să scriu un adevărat roman de aventuri prin Marea Sudului. Pentru că mi-a povestit mie odată un nene cu barbă mare că așa ceva citiți voi cu mare plăcere.

Și chiar erau gata primele capitole. Șeful de trib Rabenaas, căruia i se mai spunea și Poșta Rapidă, își potrivea imediat briceagul încărcat cu mere coapte fierbinți, își luă inima-n dinți și număra, cât putu de repede, până la trei sute nouăzeci și șapte...

* Traducere din limba germană de Adriana Ionescu. (N.red.)

Și, deodată, nu am mai știut câte picioare are balena! M-am lungit cât eram de mare pe podea, pentru că așa pot să gândesc cel mai bine, și m-am gândit. Dar de data asta nu mi-a fost de prea mare ajutor. Am răsfoit *Dicționarul enciclopedic*. Mai întâi la litera B și apoi la P, însă nicăieri nu se spunea nimic despre asta. Dar trebuia să știu neapărat câte picioare are balena ca să pot scrie mai departe. Trebuia să știu foarte precis chiar!

Pentru că, dacă în acest moment balena ar fi călcat afară din junglă cu piciorul greșit, nu ar fi putut-o nimeri șeful de trib Rabenaas, numit și Poșta Rapidă.

Și dacă nu ar fi nimerit balena cu mere coapte, canibăluța în pătrățele albe și negre numită Pătrunjel nu ar fi întâlnit-o niciodată în viața ei pe spălătoreasa cu diamante, madam Lehmann.

Și dacă Pătrunjel nu ar fi întâlnit-o pe madam Lehmann, nu ar fi primit niciodată cuponul acela valoros pe care trebuia să îl arăți la Drinkwater & Co dacă voiai gratis o periută de dinți nou-nouță. Da, și după aceea...

Romanul meu de aventuri prin Marea Sudului – și ce mă mai bucurasem! – s-a împotmolit, ca să zic așa, la picioarele balenei. Sper că mă înțelegeți. Mi-a părut tare, tare rău! Și domnișoara Fiedelbogen aproape că a plâns când i-am spus. Dar nu avea timp, pentru că tocmai atunci trebuia să așeze masa pentru cină, așa că a

amânat plânsul pentru mai târziu. Iar apoi a uitat. Așa sunt femeile.

Cartea am vrut să se numească *Pătrunjel în junglă*. Un titlu distins, nu? Așa că acum primele trei capitole zac la mine sub birou și îl țin să nu se clatine. Dar poate că tocmai asta e treaba cea mai potrivită pe care o are de făcut un roman a cărui poveste se desfășoară în Marea Sudului.

Șeful de sală Nietenführ, cu care mai vorbesc eu câteodată despre lucrările mele, mă întrebă câteva zile mai târziu dacă am fost acolo.

— Unde acolo? îl întreb.

— Păi, acolo, pe Marea Sudului și pe insula Sumatra și pe insula Borneo, pe-acolo.

— Nu, zic eu, de ce?

— Pentru că poți să scrii tocmai despre acele chestii pe care le cunoști și pe care le-ai văzut, răspunde el.

— Vă rog, stimate domnule Nietenführ!

— Dar e limpede ca lumina zilei, spune el. Familia Neugebauer, care mai vine pe la noi, avea o slujitoare care nu văzuse în viața ei cum se prepară o pasăre la cuptor. Și, de Crăciunul trecut, trebuia să gătească gâscă la cuptor; doamna Neugebauer făcea între timp cumpărături, venea, pleca și ce pocinog a ieșit! Fata a pus în tavă gâsca așa cum a luat-o de la piață. N-a

opărit-o, n-a tăiat-o, n-a desfăcut-o. Și pot să vă spun că putea de mama focului!

— Bun, și?! am răspuns eu. Doar nu vreți să puneți că e același lucru să scrii cărți și să faci friptură de gâscă! Nu mi-o luați în nume de rău, dragă domnule Nietenführ, dar mă faceți să râd.

A așteptat până am terminat de râs. Nici nu a durat foarte mult. Și apoi zice:

— Marea Sudului și canibalii și recifele de corali și tot farmecul, astea sunt ca gâsca. Și romanul e tava în care vreți să puneți Oceanul Pacific și tigrii și pe Pătrunjel. Și dacă nu știți cum se prepară animalele astea, o să iasă o putoare de-ți mută nasul. Exact cum a pățit slujnica de la Neugebauer.

— Dar așa fac cei mai mulți scriitori! strig eu.

— Poftă bună! Atât a spus.

Mă frământ puțin. Și apoi reîncep discuția:

— Domnule Nietenführ, îl știți pe Schiller?

— Schiller? Vă referiți la Schiller ăla care e magazinier la fabrica de bere Waldschlösschen?

— Nu, dom'le! zic eu. La scriitorul Friedrich Schiller, care a scris o grămadă de piese de teatru acum mai bine de o sută de ani.

— A, ăla! ăla care are multe statui!

— Exact. El a scris o piesă în care povestea se întâmplă în Elveția și se cheamă *Wilhelm Tell*. Înainte toți elevii trebuiau să facă o compunere despre piesa asta.

— Și noi, zice Nietenführ, pe Tell îl știu. O piesă magnifică, într-adevăr! Trebuie să recunoști asta despre Schiller: ce-i al lui e-al lui! Dar comentariile pentru școală erau groaznice. Asta încă îmi aduc aminte. Pusesem titlul comentariului „De ce nu a tremurat Tell când a ochit mărul?” Am primit un patru. Comentariile nu au fost niciodată...

— Bine, acumă lăsați-mă să vă zic, spun eu; vedeți? Cu toate că Schiller nu a fost niciodată în Elveția, piesa lui se potrivește întru totul cu realitatea.

— Păi, mai înainte a citit cărți de bucate, zice Nietenführ.

— Cărți de bucate?

— Păi, sigur! În alea scrie tot. Cât de înalți sunt munții Elveției, când se topește zăpada, cum e când e furtună pe lacul Vierwaldstätt și cum era când s-au răsculat țărani împotriva guvernatorului Geßler.

— Aveți dreptate totuși, am răspuns eu, asta a făcut Schiller.

— Vedeți? îmi explică Nietenführ și dă cu șervetul după o muscă, vedeți? Dacă faceți așa, dacă citiți cărți înainte, puteți să scrieți și povești cu canguri din Australia, bineînțeles.

— Dar nu am chef de așa ceva. Dacă aş avea bani, aş merge acolo şi m-aş uita cu atenţie. Acolo, la faţa locului. Dar să citesc cărţi, of!...

— Vreau să vă dau un sfat extraordinar, zice el. Cel mai bine ar fi să scrieţi despre lucruri pe care le cunoaşteţi. Despre metrou, hoteluri şi chestii d-astea. Şi despre copii, cum vă trec în fiecare zi pe sub nas şi cum eram noi când eram mici.

— Dar mie mi-a explicat foarte clar unul cu barbă mare, care cunoaşte copiii ca pe propriul buzunar, că asta nu le place copiilor.

— Prostii! mormăie domnul Nietenführ. Ascultaţi-mă ce vă spun! Doar am şi eu copii. Doi băieţi şi o fată. Şi când le povestesc, în ziua mea liberă, ce se întâmplă pe aici, pe la restaurant... Cum nu vrea unul să achite nota de plată sau cum a vrut un client abţiguit să-i lipească o palmă băiatului cu ţigări, dar a nimerit-o pe o cucoană care tocmai trecea pe acolo..., copiii mă ascultă, vă spun, cu gura căscată.

— Bine, domnule Nietenführ, dacă ziceţi dumneavoastră, spun eu ezitând.

— Clar. Puteţi paria pe orice că așa-i, domnule Kästner, strigă el şi dispare pentru că un client bate tare cu cutiţul într-un pahar, fiindcă vrea să plătească.

Aşa că am scris o poveste despre lucruri pe care noi, voi şi eu, le cunoaştem de mult, pentru că, de fapt, așa a vrut şeful de sală, domnul Nietenführ.

M-am întors acasă, m-am tolănit puţin pe pervazul ferestrei, m-am uitat de-a lungul străzii Praga şi m-am gândit că poate o să-mi vină în minte povestea pe care o căutam. Şi dacă mi-ar fi trecut prin faţa ochilor, i-aş fi făcut cu mâna şi i-aş fi spus: Ia vino aici! Vreau să te scriu.

Dar povestea nu venea. Şi începea să mi se facă frig. Am închis enervat fereastra şi m-am învârtit de cincizeci şi trei de ori în jurul mesei. Nici asta nu m-a ajutat.

Aşa că m-am întins, în sfârşit, exact ca mai înainte, pe podea şi mi-am omorât timpul gândindu-mă profund.

Când stai așa întins pe jos, cât ești de lung, lumea începe să arate cu totul altfel. Vezi picioarele scaunelor, papucii, florile de pe covor, scrum de țigară, vălătuci de praf, picioarele mesei, şi găseşti sub canapea chiar şi mănuşa stângă, pe care ai căutat-o acum trei zile prin tot dulapul. Aşadar, stăteam eu întins pe jos în camera mea şi mă uitam curios la ce era în jur, de jos în sus, în loc de sus în jos, așa, pentru variație, când am observat, spre marea mea mirare, că picioarele scaunelor aveau coapse. Coapse adevărate, netede şi întunecate,

ca acelea ale unor negri dintr-un trib sau ale unor elevi cu ciorapi de culoare maro.

Și, pe când mă pregăteam să număr picioarele scaunelor și ale mesei, ca să știu câți negri sau câți elevi stăteau, de fapt, pe covorul meu, mi-a venit în minte povestea cu Emil! Poate pentru că tocmai mă gândeam la elevi cu ciorapi maro? Sau poate pentru că numele său de familie era Tischbein*?

În orice caz, mi-a venit în acel moment în minte chestia cu Emil. Am rămas nemișcat, deoarece cu gândurile și amintirile care se apropie de noi e ca și cu acei câini temători. Dacă te miști prea brusc sau le zici ceva, sau dacă vrei să îi mângâi, au și fugit! Și-apoi poți să fii uns și cu untură că nu mai vin la tine.

Stăteam, așadar, fără să mă mișc și îi zâmbeam prietenos ideii care tocmai îmi venise. Voiam să-i dau curaj. S-a liniștit, aproape că a căpătat încredere, s-a mai apropiat un pas și încă un pas... Și atunci am prins-o de ceafă! A mea era!

Ceafa, adică. Și cam asta a fost pentru moment. Pentru că este o mare diferență între a apuca un câine de ceafă și a-l ține bine și a apuca o poveste de care doar îți amintești. Dacă ai apucat câinele de ceafă, ai apucat

* *Tischbein* – în germană, Picior-de-masă.

și restul: ai, de bine, de rău, și labele, și botul, și coada, și toate celelalte părți în viață.

Amintirile se prind altfel. Amintirile se prind în etape. Mai întâi le prinzi, poate, de ciuf. Apoi zboară spre tine piciorul stâng din față, apoi dreptul, apoi fundul, apoi o pulpă din spate și tot așa, bucată cu bucată. Și când crezi că ai povestea întreagă, mai vine un lob de ureche și se pune și el moț. Și, în sfârșit, dacă ai noroc, ai o poveste întreagă.

Am văzut odată într-un film ceva ce îmi amintește de ceea ce vă povestesc acum: era un om într-o cameră, care nu avea nimic pe el decât un maiou. Deodată s-a deschis ușa și au zburat înăuntru pantalonii. I-a pus pe el. Apoi a vâjâit pe lângă el cizma stângă. Apoi bastonul. Apoi cravata. Apoi gulerul. Apoi vesta, un ciorap, cealaltă cizmă, pălăria, jacheta, celălalt ciorap, ochelarii. Minunat! Și, într-un final, omul era complet îmbrăcat. Totul se așezase la locul lui.

Exact așa și cu povestea mea, pe când stăteam lungit pe podea la mine în cameră, număram picioarele mesei și mă gândeam la Emil. Și vouă trebuie să vi se fi întâmplat asta. Stăteam acolo și am prins amintirile care îmi treceau prin cap din toate părțile, așa cum se cuvine să facă toate ideile. În sfârșit, am pus ceva frumos cap la cap și povestea era gata! Nu mai aveam altceva de făcut decât să mă așez și să o scriu pe hârtie.